

El combat entre bancs i caixes s'endureix

Les caixes rebutgen les fusions, especialment perquè implicarien la desaparició de bona part de la seva obra social específica vinculada a la societat catalana.

“Els rumors que apareixen repetidament sobre fusions entre caixes d'estalvis catalanes responen a l'enveja i la impotència dels bancs davant de la posició forta de les caixes, amb la meitat de la quota de mercat del mercat financer espanyol.” Amb aquesta rotunditat respon el director general de Caixa Sabadell, Jordi Mestre, a les veus que darrerament qüestionen la capacitat de les caixes d'estalvis de fer front a les turbulències del mercat financer internacional i que fins i tot en qüestionen la capacitat empresarial. A Catalunya, l'espurna que va originar un incendi que es repeteix cíclicament, coincidint amb la presentació dels resultats econòmics de les entitats, provenia enguany del conseller delegat del Banc Sabadell, Jaume Guardiola, que en una conferència va assegurar que un dels problemes de l'estat espanyol és que “el 50% del sistema financer –les caixes– no està sotmès a l'escrutini del mercat, i quan succeeix això poden passar barbaritats”. El directiu del Sabadell afegia que la concentració del sector de les caixes “serà inevitable”, i que “tant de bo part d'aquest sector passés allà on ha de ser, que és el món dels bancs”. Els comentaris de Guardiola van caure com una galleda d'aigua freda als despatxos de les caixes catalanes, tot i que el Banc Sabadell de seguida va emetre un comunicat aclaridor i el president mateix, Josep Olliu, va fer les trucades pertinents per calmar els ànims.

Una guerra escalfada fa anys.

Però Guardiola no és l'únic responsable del malestar creixent entre els dos bàndols. La relació entre bancs i caixes sempre ha estat enterbolida, però des de fa uns quants anys s'ha travessat la frontera de la cordialitat. Ara, amb la febre de les hipoteques d'alt risc, hi ha sectors de la banca que han trobat un nou argument i han carregat contra la suposada feblesa de les caixes per a fer front a les possibles conseqüències d'una crisi en el sistema financer.

La banca ha denunciat moltes ve-

gades, fins i tot davant la UE, que les caixes mantenen privilegis intolerables en el marc del lliure mercat, excusant-se en l'obra social, i no han de donar compte de la seva activitat financera als accionistes cada dia. A banda, la banca considera un escàndol que alguns presidents no executius de caixes d'estalvis cobrin tant –en cinc mesos, Ricard Fornesa va arribar a cobrar 800.000 euros a “la Caixa”– i creuen que és un argument més a favor de convertir les caixes en bancs.

Per contra, les caixes demanen que se'ls respecti l'opció ideològica de revertir part dels beneficis en la societat. La majoria de caixes destinen prop d'un 30% dels beneficis nets a l'obra social. La fundació de “la Caixa”, per exemple, és la cinquena de tot el món en volum pressupostari. El gremi de les caixes apel·la als resultats econòmics obtinguts per a demostrar que són “solvents, estan ben portades i tenen projecte empresarial”.

Al rerefons de la guerra dialèctica hi ha la lluita per a captar dipòsits i crèdits. Mentre la banca ha de passar comptes amb els accionistes i l'objectiu que té és augmentar els beneficis, les caixes asseguren que no volen ser gegants internacionals de les finances, sinó servir la societat. A l'estat espanyol, la quota de mercat de bancs i caixes és repartida gairebé a parts iguals, però a Catalunya el lideratge de les caixes és evident. Pel que fa a dipòsits i crèdits gestionats, les caixes en controlen el 70%, mentre que a la banca li correspon el 30%. Del total de les caixes, el 80% és gestionat per “la Caixa”.

Rumors cíclics. Així i tot, les traveses sobre fusions són constants. La segona caixa d'estalvis del país, Caixa Catalunya, encapçala totes les hipòtesis. El març del 2005 hi prenia possessió del càrrec de president Narcís Serra, i sentenciava que “no tenim plantejat de fusionar-nos amb cap entitat financera. Ara no seria oportú”. Aquest “ara” va ser interpretat per alguns sectors com una porta oberta al futur. Dos anys més tard, i amb la dimissió del director general de l'entitat, Josep Maria Loza, ha tornat a prendre cos de manera extraoficial el rumor que Serra voldria crear una segona caixa, darrere de “la

La xarxa de seguretat del conseller Castells

El dubte sobre la viabilitat de les caixes de petites dimensions en un entorn en què les economies d'escala semblen cada vegada més determinants per a la competitivitat de les entitats financeres ha empès tots els polítics catalans que han tingut responsabilitats en aquest camp a promoure, més o menys tímidament, moviments de concentració. Val a dir, però, que els responsables d'aquestes caixes mai no han participat d'aquestes temences ni han fet moviments d'aproximació que tinguessin per objectiu final la fusió. Els seus comptes de resultats han estat satisfactoris i no han vist cap núvol a l'horitzó que els obligués a canviar d'estratègia.

El gran pes que han assolit els actius lligats al sector immobiliari en els balanços d'aquestes caixes i el convenciment que en qualsevol moment esclataria la bombolla que s'havia anat formant en aquest sector, conduí el conseller Castells –ja a legislatura anterior– a preparar un matalàs que, eventualment, amortís qualsevol angúnia que poguessin passar les caixes.

A Caixa Catalunya, per la seva dimensió, vocació i caràcter *públic*, li reservava el paper de fulcre de qualsevol operació d'aquesta mena. Per això no va veure amb gaire bons ulls la decisió que prengué el 2005 el president de la Diputació de Barcelona, José Montilla, de col·locar al capdavant d'aquesta entitat, en substitució d'Antoni Serra Ramoneda, una figura políticament tan marcada com Narcís Serra, a qui molts convergents retreuen haver estat una peça clau en la crisi de Banca Catalana que tant va amoïnar el president Pujol. Sembla que Castells va mirar de convèncer Montilla que calia buscar un altre perfil de candidat a presidir la caixa controlada per la Diputació, però Montilla tenia un compromís amb l'ex-ministre socialista de Defensa i ex-vice-president del govern espanyol, que, com se sap, l'havia impulsat al càrrec de secretari del PSC.

A banda, el 2005 les altres dues caixes públiques eren controlades per CiU, Caixa Tarragona i Caixa Girona, un fet que també dificultava hipotètiques negociacions.

Caixa”, que aglutinés totes les altres entitats financeres del país. Però la idea sembla gairebé impossible de dur a terme, i la mateixa entitat desmenteix qualsevol operació d'aquesta mena. Una integració com aquesta requeriria posar d'acord corporacions municipals, diputacions i societat civil d'origen i tendència política diferents, i també significaria una renúncia prou evident a l'arrelament al territori de cada caixa.

“Tanquem els exercicis amb dignitat. Som independents i ho continuarem essent, i ni volem ni necessitem cap mena de fusió.” El president de Caixa Manlleu, Joan Contijoch, sempre té a punt la resposta. La caixa que presideix és la més petita de les catalanes, i d'una manera o una altra sempre se'n parla quan circula algun rumor de fusionar les caixes petites o d'hipotètiques dificultats financeres que poguessin conduir a una absorció o una fusió per a sobreviure.

Com Contijoch, la resta de presidents de les caixes catalanes han repetit la mateixa cantarella. El director general de Caixa Sabadell, Jordi Mestre, llança un missatge clar a la banca: “Un i un no sempre fan dos, i sabem que els interessos per a fusionar caixes a l'estat no solen ser financers sinó polítics. A casa nostra, la Generalitat sempre ha estat respectuosa amb la independència de les caixes.” Valentí Roqueta, president de Caixa Manresa, també és clar: “A la nostra entitat no li agraden les fusions.”

Des de Caixa Terrassa, el director general, Enric Mata, recorda als bancs que la borsa no és l'únic mecanisme de control del sistema financer. Per a Mata, “independentment que a alguna entitat li pogués anar bé una fusió i que és cert que s'hi podria guanyar eficiència, es desmuntaria el punt fort del sistema financer català, que precisament és la

Les caixes neguen qualsevol negociació per a una fusió, i denuncien que la banca les voldria esborrar del mapa per eliminar la competència.

quantitat de caixes arrelades”.

El president de la tercera caixa d'estalvis del país, Caixa Penedès, és conscient que “la nostra caixa és un bombonet que pot venir de gust a molts”, però descartaria una fusió. Amb tot, Ricard Pagès no rebutja la possibilitat que en un futur, “si sorgís i fos viable”, l'entitat pogués absorbir una caixa més petita.

Deixant de banda la superfusió, n'hi hauria una altra en joc que inclouria només les tres caixes controlades per les diputacions: Caixa Catalunya, Caixa Tarragona i Caixa Girona. N'hi ha cap possibilitat? Totes tres entitats ho neguen amb rotunditat. Sembla encara més difícil que posar d'acord les caixes privades. Caixa Catalunya, controlada pel PSC i amb Serra al capdavant, hauria d'entendre's amb Caixa Girona, amb Arcadi Calzada, i Caixa Tarragona, amb Gabriel Ferraté, tots dos designats per CiU.

La mateixa història de sempre.

A Catalunya la darrera fusió va ser la de “la Caixa” amb Caixa de Barcelona,

ara fa dues dècades. Però també hi ha hagut més intents frustrats. L'any 1977 Josep Tarradellas tornà de l'exili i fou nomenat president de la Diputació de Barcelona. Aleshores, els presidents de les diputacions de Girona i Tarragona li cediren els drets que tenien sobre les seves respectives caixes d'estalvis, que s'afegien als que ell tenia sobre la Caixa de la Diputació Provincial de Barcelona. Tarradellas aviat havia de ser president de la Generalitat i un dia o altre podia impulsar una fusió. De fet, van canviar el nom de la caixa provincial per *Caixa Catalunya* amb la intenció que en el futur fos la caixa pública del país. Però quan el 1980 Tarradellas abandona la diputació, les diputacions de Tarragona i Girona són controlades per CiU, mentre que la de Barcelona és per al PSC. L'entesa ja no és possible i els presidents recuperen els poders que havien cedit a Tarradellas.

Quan Antoni Serra Ramoneda va accedir a la presidència de Caixa Catalunya, el 1984, va fer un nou intent de fusió. Va establir converses amb el presi-

dent de Caixa Girona d'aleshores, Pere Franc, amb Joaquim Nadal i amb Jordi Pujol. Tots tres consideraven que podia ser una bona idea. Però finalment el projecte no va reeixir perquè el consell d'administració de l'entitat gironina s'hi oposava frontalment.

També cal recordar unes aproximacions entre Caixa Catalunya i “Sa Nostra”. Inicialment, la idea era compartir una plataforma informàtica però, si l'intent tenia èxit, es podia pensar en col·laboracions més estretes que, amb sort i bon vent, podien menar a la fusió. Políticament, el moment era favorable, amb el PSIB-PSOE governant a les Balears i unes bones relacions entre les cúpules polítiques d'ambdues comunitats. L'intent no va reeixir per diverses raons, unes d'interne i unes altres d'externes.

Sobre el paper només hi ha hagut petits intents que mai no han arribat a concretar-se del tot. La resta, “rumors i intoxicacions interessades”, asseguren els directius de les caixes catalanes.

Gemma Aguilera